

ADVIES

Commissie Integriteit

Registratienummer: 19424661

Advies van de vergadering van de commissie Integriteit van maandag 19 augustus 2019
ten behoeve van de Provinciale Statenvergadering op vrijdag 20 september 2019

Geachte leden van Provinciale Staten van Zeeland,

Op maandag 19 augustus heeft de adviescommissie Integriteit van de Provinciale Staten van Zeeland in aanwezigheid van de commissaris van de Koning en de Statengriffier gesproken over de rapportage van het feitenonderzoek dat werd uitgevoerd naar aanleiding van signalen over malversaties met de fractiebudgetten van de Zeeuwse PVV. De commissie wil u door middel van dit schrijven informeren over het gevoerde overleg. Aansluitend adviseren wij u om in de Provinciale Statenvergadering van 20 september aanstaande het feitenonderzoek van KPMG te bespreken.

Directe aanleiding voor dit overleg was het openbaar maken van de rapportage feitenonderzoek door de commissaris van de Koning. Eerder sprak de commissie Integriteit al met de commissaris naar aanleiding van het instellen van het onderzoek, waarover Provinciale Staten begin mei per brief werden geïnformeerd. Op 18 juli 2019 heeft de commissaris Provinciale Staten schriftelijk op de hoogte gesteld van het afronden van het onderzoek.

In het overleg heeft de commissie zich gebogen over de wijze waarop het agendapunt *rapportage feitenonderzoek KPMG* in Provinciale Staten behandeld kan worden. Ook heeft de commissie stilgestaan bij de vraag welke (beleidsmatige) conclusies er te trekken zijn uit het rapport om in de toekomst malversaties te voorkomen en tenslotte kwam de vraag aan de orde wat de uitkomsten zouden moeten betekenen voor betrokkenen uit de PVV.

Taak commissaris en onafhankelijk onderzoek

De commissaris van de Koning heeft op grond van de Provinciewet de zorgplicht voor het bevorderen van bestuurlijke integriteit van de provincie (art 175 PW). De wet geeft de commissaris van de Koning als rijksorgaan de vrijheid om zelf invulling te geven aan deze zorgplicht. Omdat de commissaris signalen kreeg over gedragingen van politieke ambtsdragers die in strijd zijn met het integer handelen als goed bestuurder of goed volksvertegenwoordiger heeft de commissaris op basis van deze bij hem belegde taak opdracht gegeven voor het onderzoek naar signalen over malversaties met fractiebudgetten door de PVV fractie uit Provinciale Staten van Zeeland.

De commissaris heeft ervoor gekozen het onderzoek onafhankelijk te laten uitvoeren door een extern bureau. Het was gezien de ernst van de aard en omvang van de beweerde onregelmatigheden binnen de PVV-fractie nodig om op korte termijn specifieke forensische deskundigheid in te huren om de feiten te achterhalen voor zover die betrekking hadden op de verantwoording van de bestede publieke middelen. Verder werd onder andere in publicaties gesuggereerd dat de provincie Zeeland zowel ambtelijk als bestuurlijk op de hoogte zou zijn geweest van de vermeende malversaties van de PVV fractie(s). Om feitelijk uitsluitsel te krijgen over de vermeende malversaties of de controle op de verantwoording door de provincie goed is uitgevoerd en of de provincie juist heeft gehandeld, was het inschakelen van een onafhankelijk onderzoeksbureau noodzakelijk. Op deze wijze is een objectief beeld verkregen over de verantwoording door de PVV en de controle door de provincie.

ADVIES

Commissie Integriteit

Grondslag van de commissie

De commissie Integriteit is ingesteld als adviescommissie voor Provinciale Staten. Haar adviezen dragen bij aan de verdergaande bewustwording van politieke ambtsdragers ten aanzien van integriteitsvraagstukken, hierin vervullen de leden een ambassadeursrol. Ook ziet de commissie toe op uitvoering van de “gedragscode integriteit politieke ambtsdragers 2015”. Ten aanzien van dit onderzoek heeft dat met name betrekking op hoofdstuk 5 van deze code “Gebruik van faciliteiten en financiële middelen van de provincie”.

5.1

De voorzieningen die door de provincie aan het statenlid ter beschikking worden gesteld, moeten transparant zijn en een heldere verantwoording van de uitgaven mogelijk maken. De financiële en administratieve organisatie is zodanig ingericht dat er vertrouwen kan bestaan in de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven, met heldere procedures over de wijze waarop functionele uitgaven rechtstreeks in rekening worden gebracht of worden gedeclareerd. Het statenlid houdt zich aan de regels en procedures die met het oog hierop ter zake voor hem gelden.

5.4

Een statenlid declareert geen kosten die reeds op andere wijze worden vergoed.

Ten aanzien van het rapport

De commissie heeft kennisgenomen van het rapport en stelt vast dat inzichtelijk is gemaakt dat er door de Zeeuwse PVV in de achterliggende jaren niet altijd integer is omgegaan met de publieke middelen die gemoeid zijn met de budgetten voor fractieondersteuning.

Uit interviews en geluidsopnamen komt tot uiting dat de werkzaamheden van verschillende PVV-fractiemedewerkers niet alleen het provinciaal belang dienden en derhalve ten onrechte ten laste van het fractiebudget zijn gebracht.

In geluidsfragmenten komt de wijze van het financieren van partij(verkiezings)activiteiten door middel van een zogeheten U-bochtconstructie met gebruikmaking van een vrijwilligersvergoeding tot uiting. De vrijwilligersvergoeding wordt bekostigd uit het fractiebudget dat niet mag worden aangewend voor verkiezingsactiviteiten.

In de administratie over het kalenderjaar 2018 is een factuur aangetroffen waarvan de omschrijving door de leverancier op verzoek van en/of met medeweten van de heren Van Dijk en Bosch is aangepast om deze uitgaven ten onrechte ten laste van het fractiebudget te kunnen brengen.

KPMG stelt vast dat een en ander buiten het gezichtsveld en het controlebereik van de Provincie en de externe accountant is verricht en dat door de administratie van de Provincie een nauwkeurige controle wordt uitgevoerd.

Voor de commissie is het een principiële punt dat een gekozen volksvertegenwoordiger prudent dient om te gaan met publieke middelen. Het is van essentieel belang voor het aanzien en de geloofwaardigheid van de politiek dat juist volksvertegenwoordigers integer handelen. Wanneer hun handelen niet boven elke twijfel verheven is, kan de overheid het vertrouwen van de burgers kwijtraken. Dit schaadt niet alleen het aanzien van de betrokken statenleden, maar van het instituut Provinciale Staten als geheel. Direct gekozen volksvertegenwoordigers zijn zelf verantwoordelijk voor en moreel aanspreekbaar op hun gedrag. Als statenleden hebben zij immers de eed of de belofte afgelegd en zich geconformeerd aan de gedragscode integriteit.

De (aangetoonde) omvang van de malversaties is voor de commissie niet leidend maar het gaat hier om de grondhouding die volksvertegenwoordigers dienen aan te nemen bij het uitoefenen van hun functie. Het weloverwogen karakter van het niet integer handelen, weegt wat de commissie betreft zwaar, dat mag niet worden onderschat en kan en mag niet worden gebagatelliseerd.

ADVIES

Commissie Integriteit

Advies

De commissie Integriteit adviseert aan Provinciale Staten om de *rapportage feitenonderzoek van KPMG* te agenderen voor haar vergadering op 20 september 2019. Bij de bespreking van dit agendapunt adviseert de commissie onderscheid te maken in: het handelen van de desbetreffende statenleden en de lessen die met betrekking tot het Provinciale beleid rond bestuurlijke integriteit zijn te trekken.

De commissie Integriteit adviseert voorts tot het volgende behandelvoorstel voor 20 september 2019. a) een mondelinge toelichting door de cvdK; b) een toelichting door de voorzitter van de commissie Integriteit; c) ruimte voor verklaring door beide statenleden; d) gelegenheid tot het stellen van vragen; e) beantwoording; f) reactie en eventuele vervolgspraken.

Uit het onderzoeksrapport van KPMG blijkt dat er een aantal onoorbare zaken is voorgevallen, hier dienen wat de commissie betreft conclusies aan verbonden te worden.

De commissie Integriteit verzoekt de commissaris van de Koning om nog één keer met de vertegenwoordigers van de PVV in gesprek te gaan en er bij hen op aan te dringen om conclusies te trekken uit de bevindingen, maatregelen te treffen en daarmee verantwoordelijkheid te nemen. Voor de commissie Integriteit lijkt de enige passende conclusie dat deze statenleden zich beraden op hun positie en doet een indringend beroep op hen om hun verantwoordelijkheid te nemen.

Voor zover de commissie heeft kunnen vaststellen, hebben de vertegenwoordigers van de PVV tot dusverre geen conclusies verbonden aan de bevindingen uit het onderzoek. De commissie betreurt het dat tot nu toe een passende reactie van de desbetreffende statenleden is uitgebleven. Het zou de statenleden van de PVV in de ogen van de commissie sieren om dat wel te doen voorafgaand aan de vergadering van Provinciale Staten op 20 september 2019.

Mogelijke vervolgstappen van Provinciale Staten n.a.v. het onderzoek

Op grond van de bevindingen geeft de commissie de volgende mogelijke vervolgstappen in overweging ten aanzien van enerzijds de betreffende personen en anderzijds ten aanzien van beleid op het gebied van bestuurlijke integriteit.

Ontheffen als (vice)voorzitter of lid commissie

Het handelen van deze statenleden heeft het vertrouwen en het aanzien van Provinciale Staten van Zeeland dusdanig geschaad dat het bekleden en blijven uitoefenen van functies die vragen om draagvlak en gezag binnen de staten door de commissie Integriteit niet langer als passend wordt geacht. Desbetreffende statenleden vervullen op dit moment diverse functies waarin zij door Provinciale Staten zijn benoemd. Het gaat dan om het (vice)voorzitterschap van Statencommissies Economie, Ruimte en Strategische Opgaven en het lidmaatschap van de Werkgeverscommissie, die namens Provinciale Staten van Zeeland zorg draagt voor de werkgeversbelangen.

De commissie adviseert Provinciale Staten de betreffende leden te ontheffen van hun benoeming als (waarnemend) voorzitter van de Statencommissie(s) Economie, Ruimte en als (waarnemend) wisselend voorzitter van de commissie Strategische Opgaven (*reglement van orde provinciale Statencommissies Zeeland 2012 artikel 6 lid 4*). Verder adviseert de commissie om het desbetreffende statenlid te ontheffen uit zijn functie als lid van de Werkgeverscommissie (*Verordening werkgeverscommissie provinciale staten van Zeeland artikel 2 lid 4 onder c*).

Oproep terugbetalen onterecht bestede middelen

De commissie adviseert een indringend beroep te doen op de betrokken statenleden om hun verantwoordelijkheid te nemen en tot terugbetaling van onterecht bestede publieke middelen over te gaan. De commissie denkt hierbij aan de vrijwilligersbijdrage, oneigenlijke inzet van fractieondersteuning, de genoemde factuur en -voor zover daarvan sprake is - onjuiste reisdeclaraties.

ADVIES

Commissie Integriteit

Naar aanleiding van de bespreking in de commissie Integriteit adviseert de commissie aan Provinciale Staten om op enkele punten het beleid en de uitvoering ervan aan te scherpen dan wel te verduidelijken.

Invoeren collegiale toets

De commissie beveelt aan dat fracties de verantwoordingen van de fractievergoedingen tussen de penningmeesters van de fracties onderling bespreken voor collegiale toetsing voordat deze worden voorgelegd aan de statenadviseur Financiën.

Versterken kennis over aanwending fractieondersteuning

De commissie adviseert tevens op korte termijn een cursus te laten geven aan penningmeesters van Statenfracties en fractieleden om de kennis over wat wel en niet kan worden bekostigd uit de fractiebudgetten te vergroten. En tevens een algemene informerende bijeenkomst voor alle statenleden te laten beleggen over de verordening op de ambtelijke bijstand en de regels omtrent de individuele declaraties (op basis van rechtspositiebesluit en rechtspositie verordening provincie Zeeland.)

Actualiseren verordening op ambtelijke bijstand en fractieondersteuning

Voorts geeft de commissie Provinciale Staten in overweging om de verordening op ambtelijke bijstand en fractieondersteuning tegen het licht te houden, waar nodig te actualiseren of te verduidelijken.

Invoeren onderzoeksprotocol

Tot slot stelt de commissie aan Provinciale Staten voor om een onderzoeksprotocol/handreiking bestuurlijke integriteitsschendingen op te laten stellen, zodat voor een ieder duidelijk is hoe in voorkomende gevallen wordt gehandeld.

MIDDELBURG, woensdag 11 september 2019

Namens de commissie Integriteit,

Mw. Ir. S.H.J. Tuinder
Voorzitter